

UM
RUM
E
EINZIA
UM

DIVITIARUM
EVANGELICARVM

Disquisitio Extraordinaria

PRÆSIDE

CHRISTIANO GUEINZIO

Gymnasii Salani

Rectore

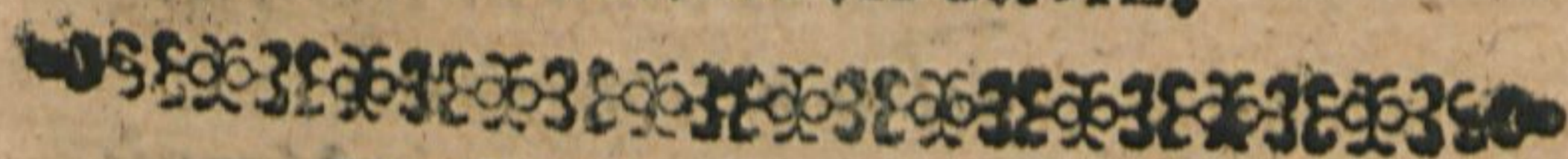
Respondente

JOACHIMO BULSIO

Havelomontano

Dominica VI. post Epiphaniæ

A. O. R. cl. 1703. III.

HALLIS SAXONUM

Præto Hæredum Melchioris Oel-

schlegely

Pn. Vitzero

SACRO TUTAMINI

Virorum

*Reverenda Dignitatis Excellentia, multi jugæ
eruditionis prestantia, Virtutum vitæq;
sanctimonia conspicuorum*

DN. JOACHIMI BLUMENTHALI
Ecclesiæ Havelomontanæ Pastoris me-
ritissimi, Affinis sui dilectissimi, Tutoris,
fidelissimi.

DN. OTTONIS von der Hübde/Eccle-
siæ Mestorfianæ Parochi vigilantissimi
Avunculi charissimi, Tutoris curantissi-
mi.

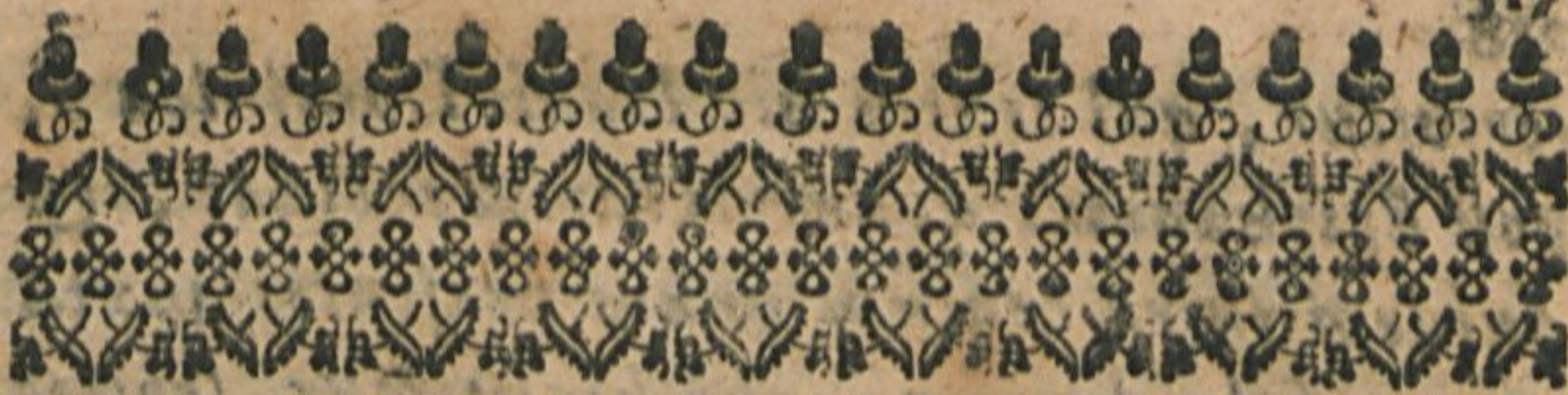
DN. M. DANIELIS BLUMENTHALI
Ecclesiæ Neo-Soltquellensis Antistitis,
dignissimi, Sobrini amantissimi, Præce-
ptoris meritissimi.

*Quibus volui ut Amicis,
debui ut Patronis
utrinq; Magnis*

*Hoc Theologicum Libamen in Pie-
tatis & Observantia hostimen-
tum studiorum & ulterioris spei
documentum*

destino

RESPONDENS.

ANALYSIS
EVANGELII

Dominica VI. post Epiphantias,
DE GLORIFICATIONE
CHRISTI

Matth. 17. v. 1. usq₃ ad 8.

ANTELOGIUM.

*Egitur de Mose ipsum
descendentem è monte post le-
gem acceptam promulgandam
ita vultu resplenduisse, ut popu-
lus oculis sustinere non potuerit.*

*Moses typus Christi uti in multis aliis, ita et-
iam in hoc: aquè enim Iesus è caelo descendens,
ut se DEI filium publicaret, postquam legem
gratia seu Evangelium revelavit ex sinu Pa-
tris transfiguratus resplenduit. Id quod uberi-
us in textu Evangelico apud Mattheum de-*

T

scri-

scribitur, qui textus hic *Hallis* Dominica 6. post Epiphaniā, quamvis varius incidat, & quidem intra centum annos praesentes juxta vetus *Calendarium*, quō hic utimur, septies tantum tractatur. Ne ergo negligeretur, cum alibi Dominica 23. quoque post Trinitatis in quibusdam locis proponatur, inserere placuit.

T H E S I S I.

Habetur autem in eo specimen glorificationis carnis Christi, ut doceatur re verā statim in prima conceptione ipsi communicatam majestatem esse; inq̄ statu exinanitionis eam ipsam habuisse, sed propter opus redemptionis persiciendum non exseruisse: nisi quando ipsi visum fuit. Ut discamus carnem Christi omnino divinam & majesticam propter unionem hypostaticam.

2. Est autem in ea partim Christi transfiguratio, cuius antecedens est discipulorum Christi associatio v. 1. In quo habetur tum temporis circumstantia: post dies sex. Nempe postquam praedixerat discipulis se ipsis praebiturum specimen gloriae suae & caelestis sui regni. Apostoli quippe praedictione de passione Christi perturbati erant, nec intelligebant, quomodo passione incorruptio, & morte vita restitui possit. Ut igitur has cogitationes inquit
Cyril-

Cyrillus, eximeret, eosq; ad strenuitatem re-
 duceret, futura illis cupiditatem vite indit.
 Post igitur sex dies, dum adhuc in recenti me-
 moria habebant Apostoli, id ipsum complet.
 Et quamvis Lucas dicat octo fere fuisse dies,
 non tamen dissentiunt, quia Lucas primum
 predictionis, & ultimum clarificationis con-
 numerat, illi intermedios completos nomi-
 nant: uti habet Damascenus in oratione de
 transfiguratione. Ac ita certitudo est pro-
 missionum divinarum, quae sunt omnes in
 Christo Iesu etiam & Amen 2. Cor. I. v. 20.
 Denotant verò sex dies intermedii sex millia
 annorum, quibus mundus (ut in domo Elie
 predictum) est duraturus: septima dies erit
 iudicii, & octava die glorificabitur in monte
 aeternae beatitudinis, quando humile nostrum
 corpus conforme reddet corpori suo glorioso
 Philipp. 3, v. 21. uti monet Chrysostomus,
 Theophylactus, Hilarius & Ambrosius.

3. Tum facta, summarim: assumit Je-
 sus. Quia tunc promiserat corporis clarifica-
 tionem & regni DEI visionem; sed assumit
 non omnes, quia non omnes apti erant, dum
 excedit facultatem eloquentiae, dum transcen-
 dit capacitatem intelligentiae illud decus, illa
 gloria, illa celsitudo, uti habet Augustinus.

Unde etiam in Greco ἀναβαίνει pro ἀνάγει legitur, quod potius illi sint ducti & assumpti, quam ut ipsi ambularint.

4. Sigillatim, quoad comitatum: Petrum ac Jacobum & Johannem fratrem ejus. Quos plerumq³ secum habuit: Et quemadmodum etiam postea in monte Oliveti fuerant spectatores infimæ humilitatis, Matth. 26. verl. 37. ita voluit etiam habere sue majestatis. Et cum nondum erat tempus totalis glorificationis ait Damascenus non omnibus se exhibuit, sed his tribus, quia in ore duorum vel trium consistit omne verum Deut. 19. v. 15. & quia venerandum Trinitatis mysterium indicare voluit, secundum Damascenum lib. alleg. Et quidem Petrum imprimis, ut tanto fortius ipsum ab errore suo, in quem ob auditam Christi passionem incidere, revocaret; Jacobum verò, quia primus pro Christo sanguinem fundere debuit, Act. 12. v. 2. & Johannem, quia divinam ejus majestatem defensurus & probaturus erat: quemadmodum quoque testatur cap. 1. v. 14. se vidisse gloriam ejus. Ut discamus, testes quoq³ aptos esse ad probationem adhibendos.

5. Quoad locum: & subducit illos in montem excelsum seorsim. Ubi per Synecdochen

dochen generis intelligendus est mons Thabor, ut testatur Hieronymus Epist. 27. Et Beda de locis sanctis cap. 17. testatur inibi tria templa adificata. Ipse etiã contextus, sicut ex antecedentibus & consequentibus patet in Galilæa factum esse. Thabor verò est latissimus mons Galilæe, & quasi umbilicus in medio ejus campo sublimis mirã rotunditate, uti describit Josephus lib. 4. de bello Judaico cap. 2. Et quia in hoc monte gloriam & honorem accepit Petrus, ipsum nominat sanctum. 2. Epist. 1. v. 18. Nobilis verò etiam fuit in V. T. propter Barach & Debora Judic. 4. v. 14. Et quia in V. T. publicata est lex in monte, etiam in simili suggestu, uti habet Tertullianus, N. T. consignari debuit. Lucas addit propterea ascendisse montem, ut oraret. Idq; etiam factum esse patet, dum inter orandum transformatus est. Ut discamus, si velimus glorificari, ascendendum montem: hoc est, animos à terrenis cogitationibus ad cœlos attollamus & oremus, in cuius rei typum gloria Dei quoq; apparuit Moyli colloquenti in monte Sinai Exod. 33. 22.

6. Concomitans, & inibi occurrit, partim Christus; cuius describitur ipsa transformatio. v. 2. in quo est tum effectus:

T 3

trans-

transformatusque est. Non secundum substantiam, quemadmodum vox $\mu\omicron\sigma\phi\eta$ aliàs pro $\epsilon\sigma\tau\iota\alpha$ sumitur; & $\mu\epsilon\tau\omicron\sigma\phi\omega\sigma\iota\varsigma$ secundum Ammonium est mutatio corporis in aliam formam, sed secundum qualitatem, & quidem, quod Lucas innuit, in vultu, cuius species altera, non natura abolita, quod Theophylactus loquitur; non substantia sublata, sed gloria commutata, ut Anselmus interpretatur: transfiguratus est non substantiam carnis amittendo, sed gloriam futura resurrectionis ostendendo, quo alludere videtur dum non vocat tales fabulas, quales Metamorphoses Ovidius habet, 2. Petri 1, 16. sed gloriam, dum assumpsit, habet Euthymius, divinum splendorem, qui non aëri aut oculis spectatorum, sed Christo inhaesit, ut habet Hieronymus Epist. 61.

7. Et modus, ratione objecti: coram illis. Nō corā eterno Patre, sed coram discipulis, qui glorificatam ipsius faciem adhuc noverant. Ut probaret claritatem non demum carni Christi oblatam, sed in conspectu discipulorum prolatam, teste Epiph. homil. 69.

8. Ratione subjecti, partim quoad faciem: Et splenduit facies ejus sicut Sol. Secundum scilicet capacitatem Apostolorum,
dum

dum oculi maiorem lucem ferre non poterant.
 Aliàs ipse Sol iustitia Malach. 4. v. 2. Solis
 splendorem longissimè superat. Quia verò in
 hoc mundo nihil Sole splendidius est, ideoq;
 Soli comparatur. Fulgebunt etiam post resur-
 rectionem sancti, ut Sol. Matth. 13. v. 43. sed
 ipse Sol erit; ideoq; maior eius splendor. Ut
 discamus sancti esse, si velimus splendere.

9. Quoad vestem: vestimenta autem
 illius facta sunt candida sicut lumen. Dum,
 quod Grecum innuit, fulserunt & micaverunt;
 nam stellis micantibus & gladio micanti vox
 εἰλβεν Psal. 7. v. 13. tribuitur, seu fulgura-
 runt, uti Lucas loquitur. Quales fulgurantes
 vestes tribuuntur Angelis Lucæ 24. v. 4. Mar-
 cus 9. 31. explanat ac si fullo eos candefecisset,
 fuerunt enim sicut nix; secundum Lucam
 sicut lux, ut præter candorem etiam rutilarint.
 Qui candor fuit à claritate corporis Christi,
 qua penetravit vestes, uti sol per fenestras. Estq;
 ideo iste symbolum lætitiæ & gloriæ beatorum
 Apoc. 4. 4. simulq; docet quod Evangelica scri-
 pta sint manifestata Ut doceret puritatem &
 sanctitatem esse indicium cœlestis conversatio-
 nis; & ut discamus, ad Deum neminem ve-
 nire, nisi habeat stolas iustitiæ Apoc. 7. v. 14.

10. Partim comitatus, tum apparenti-

T 4

um;

um; estque Moſis & Eliæ confabulatio v. 3.
in quo præmittitur vox attentionis: Et ecce.
Vt eo fidelius attendamus & obſervemus.

11. Exponitur objectum ſummatim: conſpecti ſunt illis, nempe diſcipulis, quorum facta mentio v. 1. nam ipſe Ieſus ab hoc numero excipitur. Vt diſcamus per œconomiam etiam clarificata corpora videri poſſe, licet non ab omnibus. Vti habetur quoq; in hiſtoria paſſionis Dominicæ, quod illi qui reſurrexerunt tempore terra motus ſint tantum viſi à multis Matth. 27. v. 53.

12. Sigillatim: Moſes & Elias. Chriſto enim in gloria ſua apparenti conveniebat ad eſſe quosdam glorioſos ut ſua præſentia gloriam illuſtraret, & hoc teſtimonio comprobareret. Hi enim duo inter omnes veteres Prophe-
tas ob inſignia facta & miracula apud populum Dei ſemper fuerunt in maxima autoritate. Vterq; vidit Dominum in monte Synai Moſes Exod. 34. 6. Elias I. Reg. 19. 9. Moſes fuit doctor legis, Elias princeps Prophetarum, uti habet Chryſoſt. & Hieronymus, Vt diſcipuli Moſis manſuetudinem & Eliæ Zelum ſpe ſimilis gloria imitarentur ſecundum Euthymium, & colligerent & V. & N. T. de Chriſto teſtari. Unde etiam Malach, 4. 4. in con-
cluſione

sione V.T. horum duorum meminit, qui ex caelesti vita venerunt: quia etiam Dominus 2. Reg 2. v. 11. corpore & anima curru igneo suscepit in caelum, quod etiam de Mosis corpore ex Epistola Iudae v. 9. colligitur. Et cum, quod Lucas habet v. 31. in gloria sint conspecti, colligitur indutos caelesti splendore peculiariter à Dei operatione ad hunc actum esse reservatos in propriis corporibus, uti habet Aug. lib. 3. de mirabil. scrip. c. 10. Ut in duobus his caeliuibus, qui gloriosi comparebant, habeamus immortalitatis speculum cum nostra corpora debeant fieri Christi corpori glorioso conformia Philipp. 3. 21. Quia etiam propterea descenderunt, quia Apostoli habuerunt Iesum pro Elia. Ut ergo redarguerentur manifestatum apparitione, tum ab itione separantur. Sed o sublimem & divinam politiam, ut Damascenus exclamat, in qua Deus Deorum & Dominus Dominantium astitit in medio Deorum. Ut discamus, Iesum sibi ius vindicare convocandi synodum ex caelesti pariter & terrestri Ecclesia caeli terraque Dominum, in quo etiam omnes conveniunt & in unum quasi colliguntur. Eph. 1. 10. Col. 1. 2.

13. Tum effectum: cum illo colloquentes. Non enim tantum apparuerunt, sed etiam collocuti fuerunt. De qua vero materia Lucas

paucis annotat v. 31. de exitu nimirum, quem completurus erat Hierosolymis; cum enim Apostoli paulo ante offensi fuissent illo ipso articulo, voluit docere nullam aliam esse gloriam, quam redimi genus humanum per exitum seu crucem Domini nostri Iesu Christi, in quo etiam gloriari nos oportet Gal. 6, 14. Ut discamus de cruce Christi loqui, si velimus haberi sancti.

14. Et præsentium, ubi Petri consultatio v. 4. in quo ejus persona seu causa: respondens autem Petrus. Qui ipse alias tanquam Coryphaeus in omnibus ferè principatum ordinis habuit, unde etiam princeps Apostolorum salutatur. Lucas v. 32. dicit gravatos fuisse somno, uti etiam tempore passionis in horto Matt. 26, 43. Chrysostomus arbitratur quasi somno gravati fuerint, quia, quod habet Marcus 9, v. 5. nō noverant quid loquerentur, ut primum viderint, mox excellentia visionis territi stupore obruti sint, & rursus experrecti quasi. Quemadmodum ita Abrahamo contigit Gen. 15, 12. & Danieli c. 10, 8. Erant enim expavefacti & postea tamen illos antea nunquam visos noverunt & ex colloquio & ex gratia Dei secundum Tertul. l. 4. contra Marcion c. 12. uti Saulus Samuelem 1. Sam. 9, 17. uti Iohannes Embryo Christum. Ut discamus nos

cognituros omnes exactè in alterâ vitâ, quia, uti Nazianzenus ait, omnes purâ illuminatione sanctæ Trinitatis fulgebimus & erimus à Deo docti. Johan. 6. 45.

15. Forma, absolutè per propositionem: Domine bonum est nos hic esse. Ita Petrus dulcedine visionis captus exclamavit, ut omnium oblitus domicilium in monte figere cupiat, propter prægustum æterna vitæ, quia existimavit imminere tempus regni, uti habet Cyrill. Et quamvis Petrus cum duobus suis collegis in multis amenissimis locis multa viderit & audiverit, nullibi tamen aliàs manere voluit. Ut discamus, gaudium vitæ æternæ esse supra omnia gaudia.

16. Comparatè ratione effecti, ubi conditio: si vis. Non ergo simpliciter, sed voluntati relinquit Domini. Ut discamus nos submittere in omnibus rebus nostris divine providentiæ.

17. Et expeditio: faciamus hîc tria tabernacula. Quæ ex carnali imbecillitate adhuc profecta sunt verba, uti Marcus & Lucas testantur, nam ab ipsa visione fuit perturbatus, dum ex terreno metitur æternam felicitatem, dum in monte manere optat.

18. Et objecti, quoad principale: tibi unum.

unum. Quia inibi optabat manere, propter insidias Iudeorum secundum Chrysoft.

19. Minus principale: & Mosi unum, & Eliæ unum. Quos quasi retinere voluit, ut porrò videret & audiret. Adeò quidem ut oblitus sui & collegarum suorum. Ut discamus, jucunda esse tabernacula Domini, quia beati habitant in domo in secula seculorum. Psal. 84, 1. & vivere cum Christo.

20. Fuit Christi clarificatio; sequitur de eodem Patris attestatio, cujus describitur forma, & est de cælo clamatio. v. 5. in quo tempus: adhuc eo loquente, Nempe Petro, uti patet ex antecedente versu. Ut ostendatur a què hoc attestatum ad statum glorificationis pertinere.

21. Et modus, quoad accidens, respectu nubis, quæ ratione objecti & effecti notatur: Ecce nubes lucida obumbravit illos. Quia enim Apostoli nec sustinere, nec satis intelligere poterant rationem gloriæ cælestis; Deus nube quadam ipsos obumbrabat, scilicet Mosen & Eliam, uti patet ex Lucæ v. 34. ubi illi ingrediuntur intrantes nubem. Idg̃ fecit 1. ut aliquo modo ferre posset divinam majestatem 2. ut intelligerent se revocari à scrutatione majestatis; quin 3. ut ostenderetur illos

illos non indigere tabernaculis, cum fruantur clarâ Dei visione secundum Ambrosium. Additur verò quod nubes lucida fuerit, non talis, qualis in monte Sinai Exod. 19, 16. & 24. v. ult. Deus enim inhabitat lucem inaccessibleem 1. Tim. 6, 16. in qua solet incomprehensibilem maiestatem quasi obtectam ostendere Exod. 19, 9. unde & Christus veniet in nubibus Matt. 24, 30. Lucida verò, quia gloria Christi erat index 2. Pet. 1, 17. Addit etiâ Lucas quod timuerint illis intrantibus, quia lux illa carni & sanguini est inaccessibleis, ideoque metuebant, ne, ut olim in monte Sinai, fulmina ciceret.

22. Et respectu vocis: & ecce vox è nube quæ diceret. Postquam scilicet illi recepti intra nubem illam, prout notat articulus: ut certum esset, quem vox illa Patris designaret, quemadmodum testatur Hieronymus. Et uti vox & nubes in V. T. sed horribilis & caliginosa adeò ut cohorresceret populus Deut. 5, 26. ita & in N. T. sed placabilis & gratiosa, non quod voluntas Dei sit mutata, quæ in Sinai promulgata, sed quia per Christum placata & nobis reconciliata, ut habet Theophyl. & Damascen. Ut discamus non nisi per Christum nos posse venire ad Deum.

23. Quo-

23. Quoad vocem, respectu attestati ex relatione: hic est Filius meus. Secundum essentiam, non secundum adoptionem. Vnde & vox ista prius non audita est, quam Moses & Elias in nubem ingressi dum Iesus in monte solus conspiciebatur.

24. Ex qualitate seu affectione: tum, dilectus. Sive, uti interpretatur Iohan. c. 1. 14, unigenitus. Ergo non *dicere* seu constitutione, sed *quod* seu generatione Dei Filius declaratur. Ita S. Sanctus in nube, Pater in voce, & Filius in gloria. Hinc Cyprianus inquit: contestatus est Pater de caelo, hic est Filius meus dilectus: Filius dicit, ego & Pater unum sumus. Quis est qui inter has Patris & Filij voces medium discursorem interserat & Deitatem dividat, affectum separet, substantiam rumpat, spiritum secet, neget esse verum, quod veritas dicit?

25. Tum, in quo mihi bene complacitum est. Quia per ipsum voluit placari, uti nos in ipso elegit ab eterno Eph. 14. Complectiturq; illustrem descriptionem personae & officii Christi mediatoris. Ut discamus, in alio nos non placere nisi in eo, qui placuit ipsi, Act. 4, 12.

26. Respectu mandati: ipsum audite. Quod additum non tantum ad corrigendum
ve-

votum Petri, sed etiam ut Apostoli tunc, nunc omnes homines, hunc doctorem universalem audiant ex Deut. 18, 15. Dolebat quidem Petrus Mosē & Eliam abire, sed volebat Deus Filium hunc audiri. Sileat ergo Mosēs, fileant Propheta, illo presente, qui ab iis est predictus, habet Tertul. Illi quidem vaticinati sunt de hoc Iesu, sed hunc audite dixit: multo certiora multo diviniora quam ex illis ex hoc audietis. Ut discamus ipsum esse audiendum tanquam eruditum doctorem Elaiæ 54, 5. Vnicum doctorem Matth. 23, 10. Inde est Cypriani regula in Epistola ad Cæcilianum: Christum solum esse audiendum, nec attendendum, quid aliud ante nos faciendum putaverit, sed quid, qui ante omnes est, Christus prior fecerit.

27. Sequela distinctim. Et est tum Apostolorum consternatio v. 6. in quo antecedens est causa, auditus: Et cum hoc audiissent discipuli. Nempe quæ vox retulit ex cælo de illo: neque enim Christus ipse sibi hunc honorem sumpsit, sed à Deo eum accepit Hebr. 5, 4.

28. Et casus: et prociderunt in faciem suam. Licet enim non fuerit vox ira, sed vox gratiæ, tamen terrefacti: quia homines peccatores Deum loquentem sustinere non valent, dum indignitatem suam agnoscunt.

28. Con-

29. Consequens est metus: Et territi sunt vehementer. *Vt discamus quotiescumq; loquitur Deus, dum sumus in his terris, & adhuc dum peccatores, semper nos terreri.*

30. Tum est Christi excitatio v. 7. quoad effectum, ubi notatur factum, tum accessus: accedens Iesus. *Quippe per ipsum habemus accessum ad patrem Eph. 2, 18. Ut ostenderet, nisi ipse accederet, in perpetuo timore & consternatione perenni nos mansuros.*

31. Et tactus: tetigit illos: *Siquidem manus eius est salutifera, quae etiam tangendo sanavit leprosos, excitavit mortuos. Vt discamus communicata omnipotentia efficaciam.*

32. Et alloquium affirmativè: dixitq; surgite! *Quod verbum ubiq; efficax. Mox enim resumptis viribus levarunt oculos, uti alibi excitavit mortuos. Vt discamus iubente ipso omnia resurrectura.*

33. Et negativè: ne timeatis. *Cum ista facta sint ad vestram confirmationem, ad vestram consolationem.*

34. Coniunctim est solius Christi manifestatio. v. 8. in quo tempus: ubi verò sustulissent oculos suos. *Ita nēpe cum excitati cum consternatione atq; terrore eluctati essent.*

35. Et effectus per remotionem: neminem

in neminem viderunt. Dum Moses & Elias jam nubem ingressi essent, uti Lucas v. 34. recenset: quia hoc Christum solum, quae dicebantur, concernebant: ideoque sublatis illi, uti habet Cyrillus.

35. Et per positionem: nisi solum Jesum. Solus enim ille est: ut 1. scirent de solo hoc pronuntiatum esse; ut 2. cognoscerent solum illum esse mediatorem 1. Tim. 3, ut 3. discerent solum etiam esse doctorem Hebr. 1, 1. & Moses umbras, Elia prophetias jam cessare. Interim nos, habet Chrysostr. hom. in Matth. 57. si volumus, Christum utique videbimus multo splendidiorum. Non enim hoc modo secunda vice veniet: Nam tunc illis parcens discipulis, tantum ostendit, quantum ferre poterant. Postea veniet in ipsa gloria Patris, non cum Mose & Elia, sed cum innumero Angelorum exercitu.

NOTÆ.

I.

IN montem excelsum) considera Christum ascendisse montem, ut glorificaretur & clarificaretur, ut discas, aequè ascendere sursum & habebis gloriam.

V

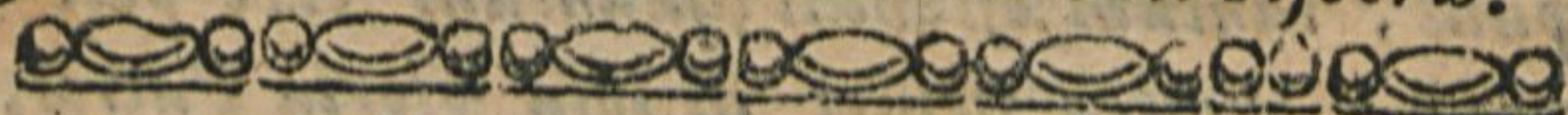
II.

II.

Moses & Elias locuti de excessu
ejus] considera Christum in sum-
ma gloria, tamen de cruce locutum; ut
discas inter letitias & honores non
oblivisci malorum.

III.

Faciamus tria tabernacula] con-
sidera Petrum tantum aliquid vi-
disse gloriae vitae aeternae & statim voluis-
se inibi manere suiq; oblitum non sibi ta-
bernaculum parare; ut discas quanta
sit gloria caeli, & si de ea cogitaveris
facile mundanarum rerum oblivisceris.

CASUS CONSCIENTIAE.

An Petrus debuerit in monte,
etiam si potuerit taberna-
culum facere?

Votum ejus est: & quidem quum
abreptus claritate Christi, jucunditas
te colloquentium voluit tabernaculum
facere, & ibi habitare. Idq; non improba-
tur.

tur. 2. Licitum videtur ubicunq; velit
 quis habitare locum sibi querere. l. 14. ff.
 de acquir. ubi dicitur: quod in littore
 quis aedificaverit ejus erit. Sed contra in
 alieno solo aedificatur quodcunq; d. mino
 prædy acquiritur l. si supra 28. l. 50. ff. de
 acquir. dominio l. in fundo 38. §. 1. l.
 redemptores 59. ff. de rei vindicat.
 etsi sit mobile l. Titius 60. ff. de ac-
 quirend. rerum dom. 2. Si verò debu-
 it esse sacrum, neq; ille tanquam privatus
 potuit: quia sacrum locum quis auctorita-
 te propriâ facere non potest c. nemo de
 consecrat. dist. 1. Et Micha propterea
 improbatur factum Jud. 17. 1. 3. de-
 dicatio templi fit per imperatorem aut ejus
 jussu. l. sacra loca 9. ff. de rerum di-
 visione l. fin. ut in possess. legat. ff.
 de Legat. sic & C. ad hæc & c. c. 1. de
 religios. dom. c. 2. de consecrat. Ec-
 cles. c. nullus c. altaria in 2. de con-
 secrat. dist. 1. Novell. 67. neq; etiam
 reficere licet privato templum. Ad argu-
 menta contraria. 1. votum fuit sed impro-
 batur

batur dum ipsum ignorasse, quid locutus, additur. De habitatione aliud est: nam injure consistit. Deinde querebat tantum. At ex voluntate Principis interdum solum aedificio cedit, ut habet Suet. in Vespas. c. 8, qui concesserat unicuique occupanti in urbe incendiis ruinis dirutas domos & vacuas areas si eas domini cessarent vel detrectarent aedificare, reficere & exstruere: satius privari paucos re sua dicens quam in urbe urbem quærere. Sic Christus Dominus dominantium & terra Psal. 24. si concessisset jure potuisset. In l. 14. committitur fall. divisionis: siquidem loquitur de eis locis qui in nullius dominium adhuc devenerunt, ut in subsequentibus ibi legitur. Interim tamen decretum pratoris requiritur, si non de casa, sed de alio aedificio intelligatur, cum tamen etiam usus publicus ex l. 4. ff. ne quid in publico.

~~~~~
 An visio tantum fuerit an re vera apparuerit Elias & Moses?

Visiones interdum 1. obijci ex Genes. 18, 2, 3. Exod. 3, 2, 3, 4. Act. 9, 3, 4. constat 2. Petrus legitur ignorasse quid voluerit & dixerit,

At tales nihil certò asseverare & testari possunt.
 Marc. 9, 6. Farin. q. 68. n. 25. 3. Metamorpho-
 ses sunt suspectæ neq; credibiles, uti multis de
 Lycanthopia docetur apud Physicos 4. A mor-
 tuis non veritatem habemus Deut. 18. 10, 11.
 5. Apparitiones non præbent argumentum.

Sed 1. Phasma seu visionem non fuisse patet,
 quia 1. collocuti re vera cū Christo de exitu ei9.
 Expresse hanc apparitionē Luc. 9, 31. 2. testatur
 scriptura sacra, apud Matth. 17, 2. Marc. 9, 3.
 Et Petrus 2, 1, 16. At scriptura divina est
 ἀπὸ θεοῦ ἰσχυρῶς. Simulq; cum testes 3. præ-
 sentes, in quorum ore omne verum, Deut. 17. 6.
 & quum sint habiles ad testimonium dicendū,
 propterea quia sunt idoneæ personæ l. 8. §. 2. ff.
 de iure codicil. habeantq; facultatem & volū-
 tatem testandi ex scientiâ, ut qui partim inter-
 fuerunt, ut Petrus, partim S. S. gratia illumi-
 nati retulerunt. Nullū est dubium. 3. quod re-
 vera apparitiones aliæ in V. & N. T. legantur.

Quod argumenta contraria cōcernit: aliud
 est de visionibus, quales inibi nominantur, a-
 gere; aliud de rei veritate, qualis hic asseritur;
 Nam nisi fuissent pro iis à Petro habiti, ab Ev-
 angelistis & Apostolis in scripturam relati non
 fuissent. Ad 2. Petrus quidē dicitur ignorasse,
 sed respectu voti, dū voluit tria tabernacula æ-
 dificare, nō respectu facti, quatenus vidit Eliam

Et Mosen. Hoc enim non improbat, sed potius
 confirmatur. Nec omnis testis, cui aliquid vide-
 tur, rejicitur, uti habet Castrensis in l. prim. n.
 12 in fine ff. de Just. & Jur. 3. Metamorpho-
 ses leguntur, sed illa quae apud Ovidium, sunt fa-
 bulosae, quia poeticae & impossibiles, unde Petrus
 ipse distinguit, se tales non referre 2. Pet. 1, 16. A
 mortuis hic nihil, sed à vivis habetur, quales
 sunt Apostoli & Evangelistae. Alias quidem appa-
 ritiones animarum, sunt dubiae & nullae, quia
 nulla de eis promissio, quae solius Dei animos re-
 vocare, ait August. serm. 4. d. temp. Etiam absq[ue]
 corpore suo vocari edere non possunt. Unde hic il-
 li duo comparuerunt, de quorum corporibus con-
 stat, quod una venerint in caelum. Noluit ipsa in-
 teresse miseris hominum, uti pluribus docet Aug.
 in lib. de cura pro mortuis c. 13. cum in pace
 quiescant, sunt falsa promissum. Sunt suspectae,
 quia Diabolus se transformare potest in Angelum
 lucis 2. Cor. 11, 14. Bald. l. 3. c. 7. Distinguendum
 tamen inter revelationes quae Patriarchis &
 Prophetis in V. T. & quae Apostolis in N. factae,
 & in scripturis sacris annotatae sunt, & inter al-
 ias. 2. inter particulares revelationes de sorte
 huius vel illius, & de articulis fidei. In his re-
 misit nos ipse Deus ad verbum revelatum Deut.
 18, 11. Esaiæ 8, 19. Luc. 16, 29. 3. Ipsi doctores vo-
 lunt, ut iuxta verbi regulam examinentur. Thom.
 par.

par. 1. q. 1. art. ad 2. Bonavent. l. 1. font. dist. n. 9. q. 6. Arnoldus de villa nova in respons. ad Frider. Siciliae Regem: *Christus transfiguratus presentibus Mose & Elia, ex quo datur regula omnibus fidelibus, quod ubi aliquid videtur prater communē cursū humana conditionis, duo sint attendenda, scilicet res expressa & modus expressionis; nam si res expressa contineat purē Evangelicā veritatē & in minimo non discordat à testimoniis verae scripturae divinae, sicut non à lege & Prophetis, qua significatur per Mosen & Eliā, certū est quod est visio vel indicium caelestis impressionis; si verò quod exprimit nō continet purē Evangelicā veritatē, vel si modus tantum discordat à testimoniis sacris tūc de illusionē cuiq; debet esse suspecta.* Salmeron. Tom. 1. prol. 1. & prol. 7. dist. 26. in cōst. 15. Ludovicus ab Alcasar. proœm. in Apoc. not. 22. n. 2. Deniq; etiam veteres heretici ad revelationes provocarunt. Valentia Tom. 3. coll. 96. in Thom. Thyrsus de apparit. cap. 16. §. 4. pleriq; etiam istorum statuūt animā, Samuelis non apparuisse c. nec mirū c. 26. q. 1. Thom: part. 1. q. 98. art. 8. Raynerius in Tō. 1. Pantheol. August. l. 2. ad Simpl. q. 5. Coloyerius §. 4. de spectris cap. 1. Gerhard. l. 1. Cathol. Verita. part. 2. cap. 17. de revelationibus.

ANALYSIS
 EVANGELII
 DE GRANO SINAPIS
 Marc. 4 à v. 30. usq. ad 34.

ANTELOGIUM.

M vero aliis in locis, hac ipsa die Dominica VI. post Epiphania proponatur de grano sinapis ex Marco 4. v. 30. usque ad 34. placuit ejusdem quoque resolutionem paucis subijcere. Et quum Apostolus Paulus Rom. 1. 16. dicat, Evangelium est potentia DEI omni credenti ad salutem, variis id ipsum probatur similitudinibus: potissimum hoc in capite apud Marcum, dum comparatur semini propter fructificationem in precedentibus. Atqui semen sepiissime vel concalcatur vel suffocatur, ut vix quarta pars conserve-

servetur, voluit doceri tamen multiplicari & propagari mirabiliter: id quod etiam factum est, dum in universo mundo predicatum, Col. 1. 6. In primis verò hoc docetur etiam in presenti parabola, quando grano sinapis comparatur. Et quidem:

THESIS I.

Partim tractatur hîc in specie per communicationem, ubi regni DEI traditur assimilatio v. 30. in quo partim copula: Dicebat etiam. Quibus verbis ad antecedentia respicitur, dum partim de semine quadruplice, de lucerna, de seminis occulto incremento differuisset, subiecit presentem parabolam.

2. Et proponendi forma, quoad προ-
τασιν, definitè quoad fundamentum:
cui assimilabimus regnum DEI. De eo enim loquitur & interrogat. Ut ostendat, se nihil magis optare, quam ut doctrina semel proposita de differente fructu rectè intelligatur, simulq; doceatur, quamvis impediatur, tamen sese in universum orbem terrarum diffusurum. Similitudinibus verò libenter usus, cum similia illustrent & simplices magis magisq;
V 5 infor-

informent. *Vt discamus, debere Doctores sese accommodare ad captum auditorum.*

3. Et indefinitè quoad modum: aut quâ collatione, conferemus illud? prius respicit rem, posterius ostendit modum. Non enim sufficit similia excogitare & allegare; sed vel maximè oportet, ut rectè conferantur, rectèq; etiam applicentur. Allegoria sanè & similitudines non debent esse inconuenientes & anomala, sed fidei analogæ & rei naturæ congruæ. *Vt discamus, rectè prophetare, hoc est, verbum D E I tractare.*

4. Ipsa comparatio per ἀπόδοσιν, & notanda sinapis seminatio v. 31. in quo summam responsio: velut grano sinapis. *Vbi particula ὡς respicit ad antecedens quod regnum Dei sit velut granum sinapis. Cum enim hætenq; comparatum sit cum semine in genere modo in specie cum sinapi conferatur. Ut ostēdatur non sufficere generalia proposuisse, nisi quoq; specialia fuerint subiecta.*

5. Explicatim, quoad accidens respectu sui: quod quum seminatum in terra. *Respicit ita ad Evangelium quatenus predicatur. Vt discamus tum demum propagari feliciter quando seminatur diligentius. Et uti granum sinapis suam quidem habet naturam*

Et qualitatem antequam seminatur, tamen magis exserit eandem ubi seminatum.

6. Respectu aliorum: minimum est omnium seminum, quæ in terra sunt. De quo quum multi dubitent & disputent hoc sciendum, ex vulgaribus seminibus & quotidianis. Christum sumpsisse parabolam, nec respexisse ad alia insolita semina, quæ licet sint minora, tamen non ita usitata. Ita videtur regnum Dei res minima plerumq; mundo & vilissima, ut stultitia predicationis dicatur 1. Cor. 1, 23. & tamen est solum illud unicum medium, quo sola salus nostra continetur & docetur, uti etiam Apostolus docet 2. Tim. 3, 16. Rom. 15, 4.

7. Et ejusdem subsequens dilatatio v. 32. in quo antecedens: sed quum seminatum fuerit. Id, quod predicandum sit Dei verbum, ut sinapi seminandum innuit, nisi enim fidelis doctor, uti parabola etiam docet, feceratus fuerit & elocaverit pondo concredita, infidelis merito salutatur. & tanquam negligens postulat ur.

8. Consequens quoad crescentiam absolute: asurgit. Accrescit enim, si recte seminatum, & augmentatur, ita verbum Dei nunquam frustra descendit, sed augmentum sumit, si terram bonam nactum fuerit, & regnum

gnum Dei docēdo, bona opera faciendo surgit in dies, & si non in uno, tamen in alio loco, si non hac horâ, tamen alia.

9. Respectu subsistentiæ comparatè, per propositionem: & fit maximum omnium olerum. Quod non de nostris regionibus intelligendum, sed de orientalibus, in quibus omnia horænsia firmiora & grandiora crescunt, ut non habeant imperiti quod sugillent: ac si non de sinapi proprie sit intelligendum. Novimus enim in arboris magnitudinem crescere in Italia Rorem marinum, cum in nostris regionibus tantum sit frutex.

10. Et per amplificationem quoad quantitatem: editq; ramos magnos. Sic itidem Evāgelium & regnum Dei, quod primum exiit, postmodum sese diffundit & in universum orbem terrarum sese dilatavit, habet Isidor. Epist. 199. Ut admirabilem ejus efficaciam nosemus & observemus.

11. Et ab accidente: ita ut possint sub ejus umbra volucres cœli habitare. Sic Evangelium recipit omnes, excludit nullum, dum prebet umbram omnibus gratam, modò illud accedat, & nidum in ipso faciat.

12. Partim in genere, & est parabolarum usurpatio v. 33. in quo ratione effecti:
&

& talibus multis parabolis loquebatur eis sermonem. Solitus quippe fuit frequenter illis uti, quia frequenter doctores eas adhibere solent; & quia ita predictum erat Ps. 78. 2. ipsum aperturum os suum per parabolam. Sunt verò parabola Hebraeis Mischle seu argute & eleganter dicta, quae feliciter haerent & magis penetrant.

13. Ratione objecti per affirmationem: prout poterant audire. Hoc est intelligere quemadmodum per Metonymiam Hebraicam 2. Cor. 4, 2. & 25. etiam usurpatur. Accommodavit enim sese ad captum auditorum & res caelestes mysteriaque regni, similitudinibus bene notis proposuit: ut etiam simplicissimi illa percipere potuerit. Quo discamus non uteremur peritiam Rom. 11, 8. & coram plebe docendo nimium sapere, sed humili orationis genere res utiles & ad salutem hominum salutare planis & perspicuis verbis proponere; non in persuasibilius humanae sapientiae verbis, sed in ostensione spiritus ac potentiae; quia regnum Dei non consistit in sermone, sed in virtute spiritus 1. Cor. 4. 20. Quin tedium est audire tales concionatores, qui affectant grandiloquentiam & negligunt divinam intelligentiam.

14. Per negationem: & est perpetua parabola-

parabolarum usurpatarum declaratio v. 34.
 In quo respectu aliorum: absq; parabola ve-
 rô non loquebatur eis. *Nempe plebeis,*
quibus proponebat, ut eò citius assequerentur
& intelligerent.

15. Respectu discipulorum : privatim
 autem discipulis suis explicavit omnia. Sci-
 licet difficilia, quæ etiam plebi expositurus fu-
 isset, si explicationem, uti ipsi, desiderassent.
 Et quamvis *Matthæus* asserat propterea *Chri-*
stum locutum esse per parabolas, ut audientes
 non intelligerent, tamen non contradicit, quia
Christus duplices habuit auditores, alios pios
 ac doctrinæ appetentes, qui cum *Apostolis* de-
 siderarunt explicationem & investigarunt ap-
 plicationem, alios vero præfractos & doctrinæ
 suæ contemptores, ad quos respexit *Matthæus*.
 Ut discamus pariratione, doctores habere di-
 versos discipulos: quidam enim cum *Bertho-*
cnibus *A. & 17. 11.* diligenter inquirunt, sicq;
 ad veram cognitionem perveniunt; alii obsti-
 nata contumacia vel negligunt vel planè non
 audiunt.

NOTÆ.

I.

Si-

I.

Simile est grano sinapis) considera vile esse & exile granum & tamen comparari cum regno caelorum; ut discas etiam vilia non spernere, sed ad Dei cognitionem adhibere.

II.

Volucres caeli requierunt) considera granum sinapis excrevisse, ut habitare sub eo potuerint volucres, ut discas verbum Dei umbram & habitationem praeberere omnibus hominibus.

III.

Et locutus est per parabolas) considera Christum uti parabolis, ut melius intelligerent; ut discas, te quoque in docendo accommodare ad captum auditorum.

CASUS CONSCIENTIÆ.

An aves nidificantes in arboribus nostris sint nostræ?

Colligi posse videtur, quia ut semen ex quo arbor fit ejus, ergo & nidus in arbore Matth. 13, 31. quia dicitur seminare in agrum suum. 2. quia sentit incommodum
dum

dum devorant grana. Iccirco quoq; etiam
 commodum sentiat, necesse est l. 95. in fi-
 ne ff. pro socio. Contra tamen: dicuntur
 non aves domini, sed cœli Matth. 13, 32.
 Et alibi.

2. Fiunt, ut feræ occupantis: aer enim
 communis est omnibus l. 15. ff. de act.
 empt. l. 3. §. 14. l. 6. ff. de acquir. vel a-
 mittent. poss. Interea Dominus agri pro-
 hibere potest alium in tantum ut injuria-
 rum tenetur, qui contra prohibitum in-
 gressus fuerit l. 3. §. 1. ff. de acqui. l. 13. §.
 ult. ff. de injuriis l. 16. ff. de servit. rust.
 præd. alias capiens non potest puniri, quia
 legitimè factum pœnam nullam meretur
 l. Gracchus 4. C. adl. jul. de adult. l. ne
 mo 151. & 155. §. 1. ff. de rerum l. Neq; est
 privatio, ubi habitus non antecedit arg. l.
 manumiss. 4. ff. de l. & l. & l. 166. ff. d. v.
 Schurf, cons. 1. n. 303. cont. 3. nisi
 sit interdictum.

Numinis impulsu montē conscendit in altū.
Christus, qui socios junxit ut ante suos.
Est ibi mutatus prope, cum consinia cali
Tunc in monte forat: lumine plenus erat
Solis erat facies, nivis instar. Et ipsa nitabant
Vestimenta, velut qualia fullo facit.
Et simul Elias, simul ac apparuit unā
Amramides queis cum disseruisse patet.
Ista videns Cephas: habitacula trina paranda
Orat; sed voti nescius ipse sui.
Nubilus ex cœli resonanti murmure lova
Dixit; dilectus Filius iste meus.
Hunc audite simul subiunxit! Et hocce sinapē
Cœni granum quod sit sermo perinde Dei.
Est minimum quia Christus ait, qua semina,
In ramis ejus nidificantur aves. (sed post
Talia presenti modo commemorata BULSIUS offert.
Pergat; Et impulsus Numinis omne dabit.
Sit minimū modo, succrescet splendore sed instar
Solis erit quibit cum radiare polo.

optat
GUEINZILUS.

Ne mens in dubiam vocare possit
An æterna dies futura nobis
Magni clarificatio Jehovæ
Hoc ipsum docuit sat evidenter,
Quin testatur & ipsius loquela
Quam sanctis habuisse cum Prophetis
Coa-

Constat, qui valedixerant procellis
Vitæ hujus, repetit suis id ipsum
Sacris tmemasi BULSIUS. Subinde
In sacris operam locare pergat
Sic ejusq; caput nitescet olim
Inter cœlicolas per omne seclum
Id quod exiguus vovet Phaleucus.

Johannis Blumenthalii H. M.

Candida vestis erat Christi, faciesq; nitebat
Irradiata ejus quando figura fuit.
Quin & cœlicola descendunt multa loquentes.
Debeat ut Solymis vulnere probra pati.
Illius at socio Petro dulcedine visus
Capto mox illic usq; manere lubet:
Senserat hic etenim ventura gaudia vite,
Namq; poli superant gaudia cuncta soli.
BULSIUS hæc repetit, sed pergat, quibit & olim
Cum Christo sicut stella nitere polo.

Joachimus Hektorffius, S. M.

Queis nil in votis Christum quã clarificatõ
Cernere, cernendi copia certa datur:
Nil magis in votis tibi, BULSI, hõc, tmemata
Justes: cernendi copia certa datur (testes:

Johannes Glade S. M.

02 A 572
(1/2)

ULB Halle 3
003 808 483

1017

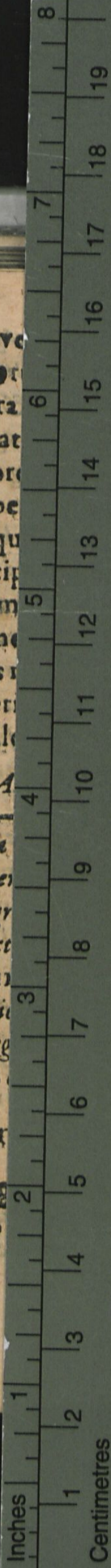
EVANG.

CHRIST

HALL

Q2 C

Farbkarte #13

B.I.G.

ITIAM
ELICARVM

o *Extraordinaria*
RÆSIDE
NO GUEINZIO

inastii Salani
Rectore

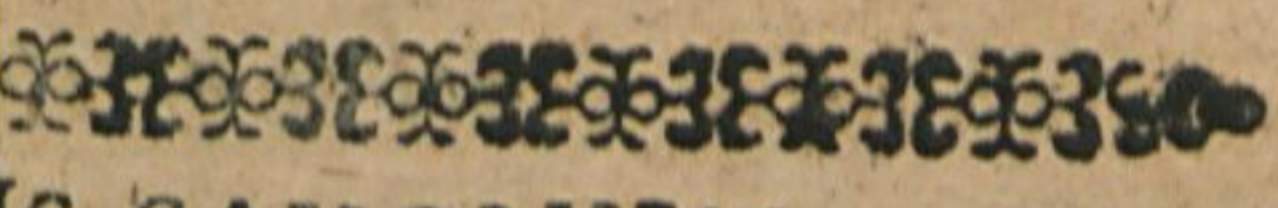
spondente

IMO BULSIO

elomontano

l. post Epiphanius

R. cl. l. cc. lll.

IS SAXONUM

um Melchioris Oel-
cklegely

Dr. Vitzero

